

KULTURNI

Listi

FEBRUARJA

Smeh utehe

*V temi trdote
drsijo solze
po zariplo
posušeni samoti,
ki ždi nekje
za nedoumljivimi zidovi.
Praznina jih ljubkuje
z odsevom nekega smeha.
Poglabljanje v njegove globine
in prikrito ovijanje v valovanje
njegovega nastajanja.
Vihar nemirnega plesa,
smeha in samote
na podu srčnega utripa.
S temnim mahom
svojega oblačila
zvezde služno
prekrivajo bolečino.*

Nuša Ilovar

ISSN 1581-8373

LETO XXII
PRILOGA
FEBRUAR 2018

*Hotenja v plesu; Plesni studio N, Neža Apšner v svoji koreografiji.
Galerija Velenje, 8. februar 2018*

Barvna fotografija Dejan Tonkli, obdelava s »fotošopom«
peteRezman

Jani Napotnik

Kultura
(besedilo za petje)

Praznik je čist' kulturni, zbrali smo se danes vsi,
kdor kulturo ljubi, v naš Kulturni dom hiti.
Slavimo mi Prešerna, recitiramo ga vsi,
pesem oživlja žile, napolni nam srce.

R: Naša je kultura izziv, da človek ostane 'živ',
'cvenka' nič ne manjka nam, bogastvo delimo vam, vam, vam.

Glasbena šola utripa, to je inštrumentov hram,
vsako noto ljubim, da lahko vam zaigram.

Svoboda nam zapoje, da sliši se preko mej,
Godba Zarja špila, njihov si koncert oglej.

Kajuh pesnitev večna, narodni je naš heroj,
prihodnost je svetla, bodi srečen in zapoj.

R: Naša je kultura je izziv, da človek ostane 'živ',
Šoštanjski umetniki ustvarjamo vse dni, dni, dni.

Pišem pesmi, pojem, berem knjige pozno v noč,
včasih kaj narišem, čopič mi je v pomoč.

Naša je kultura izziv, da človek ostane 'živ',
'cvenka' nič ne manjka nam, bogastvo delimo vam, vam, vam.

Mestna Galerija Šoštanj, prireditev drugi dom,
kipar, slikar in pesnik, najdejo cel kupček sanj.

Vila Mayer vabi, čudovit je sončen dan,
so zbirke na razstavi, poroka je poseben čar.

Knjižnica mestna Šoštanj, ti novi intelekt odpre,
Muzej usnjarstva nudi, kar videl ni usnjarski svet.

R: Naša je kultura izziv, da človek ostane 'živ',
'cvenka' nič ne manjka nam, bogastvo delimo vam, vam, vam.

Dvorec Gutenbuchel vabi, v pravljico čarobni svet,
kultura naj te zgrabi, umetniško si lahk' zadet, zadet, zade, zadet

Katja Kočever

se kadi ...
in smrdi ...
se pogreza in trese ...

Menda se nič dobrega ne zgodi.
Še Kajuh v parku bi rad zbežal,
tako se zdi.
Nihče ne posluša,
občinstvo za šankom skoraj že spi.
Imam idejo,
imam svoj glas,
a ne hodim volit,
ne na komando,
ne na ukaz.
So rekli,
naj pridem,
pogledat, povem,
če bo prodaja solate
všečna očem.
Kaj si pa mislijo,
kaj mi to mar,
samo da se troši
občinski denar.
Zdaj je gotovo,
groza in strah,
če bi le me vprašali,
bi slavo poželi na mah.
A mesto ni Šoštanj,
samo je ime.
Mesto smo zgodbe,
za njimi ljudje.

peteRezman

Živa pesem čaka na
(odlomek)

(...)
kamera snema
čakam navdih
v gorenju za trakom s
pravkar ovija okoli tre
zrezano slovensko za
in jaz
čakam navdih

čakam navdih v trenu
ko se je deponija pep
šoštanjskim in velenjs
ponižala za pol centin
voda stoji jaz čakam n
kamera snema
okno za hrbtom
ne vidim razgleda
nisem razgledan
čakam navdih
čakam navdih ko se a
pelje v trbovlje
nadiha še ni

čakam navdih
čas je iztekel
vse kar sem napisal o
brez navdiha
se je zgodilo v pretek
ki je
pravkar minila

Milojka B. Komprej

Hiša
nekoč in zelo dolgo je ob cesti
stala hiša.
čisto prava iz lesa in betona
iz opeke in ometa in
iz starih lat
in vsako pomlad je
bilo na policah velikih oken polno rož.
pelargonije ali surfrinije
bakope za eksotičen pridih
in obvezen triptih
gazanija, fuksija in kafeja,
Vrata hiše so se opirala v pozdrav in
v slovo, včasih je stal pred hišo avto,
velikokrat kolo.
nekdo je postavil ograjo,
leseni količi so štrleli v zrak
in prometni znak je kazal ovinek v levo.
Hiša je stala pod klančino, za njo
je bil gozd, speta drevesa
so mirila potoček v njem.
Pred hišo je posedala starka
včasih je tudi stala,
gledala je preko ceste na ljudi,
se čudila, kam se življenju mudi.
potem pa je nekega dne deževalo.
kar tako iznenada se je zlilo,
nebo je odpiralo polna usta
in med zobmi je bruhnilo, kot bi se na hišo usul plaz.
vse skupaj je trajalo
le kratek čas,
dolg kot celo življenje.
nekoč in dolgo je ob cesti
stala hiša,
letošnje jesen so jo podrli,
pustili so le ograjo prislonjeno na prah.
najprej so odkrili streho iz lat,
potem so z oken pobrali prazna korita, na koncu so
odstranili še vrata in prag.

(6. in 7. februar 2018)

Stojan Špegel

Skrivnost

K soncu sije hrepenenje plesalke,
ko se prebujata v njej vzdih minevanja.
Angela vabi k sebi, se mu zaupa,
to je zgodba, k kateri se vedno vračaš.

To je njegova resnica, a o tem molči.
Pod povrhnjico skulptur se skriva skrivnost.
Takšno je njegovo človeško srce.

Ti, ki vidiš v lesu zven časa,
ti, ki daješ naši dolini skrivnostni pridih večnosti.

Si od tukaj, k tebi se vračamo.
Rastemo skupaj, tako dajemo barvo našim sencam.

Ivanu Napotniku – kiparju....

Stojan Špegel, napisano na dan praznovanja kulturnega praznika v Šoštanju (7.2.2018).

vdih

si zmatrana delavka
buha
stavbo

tku
ela med
skim jezerom
netra
navdih

arman iz teša

do tu

losti

SIMONA SEMENIČ

Govor za Prešernov dan, Ajdovščina, 8. februar 2018

Dober večer.

Najprej bi se rada zahvalila, da ste me kot slavnostno govornico povabili na to prireditev. Moram že takoj povedati, da sem povabilo prejela, preden je prišla ven informacija, da sem letošnja nagrajenka Prešernovega sklada. Povabilo sem nemalo ponosna sprejela, potem pa so mi z državnega protokola sporočili, da imam danes, se pravi na kulturni dan, kot nagrajenka še številne obveznosti. Zjutraj bi morala najprej na sprejem k predsedniku republike, potem na kosilo z ministrom za kulturo, potem bi se morala udeležiti sprejema v Galeriji Prešernovih nagrajencev v Kranju, v tem hipu, ko to berem, pa naj bi bila v Prešernovem gledališču Kranj, kjer poteka pogovor z nagrajenci, imenovan Shod muz na krajnskem Parnasi. Za te obveznosti sem izvedela torej šele po tem, ko sem že potrdila udeležbo na tej naši proslavi. Moram reči, da se nisem niti za hip obotavljala pri odločitvi, kje bom preživela svoj Kulturni dan. Doma. Kot prvo že zaradi tega, ker sem se to dogovorila prej in se mi zdi dogovore nujno spoštovati, in kot drugo in bolj pomembno, ker mi je ljubše priti na proslavo v domač kraj kot na Shod muz na krajnskem Parnasi. Poleg tega pa sem se počutila počaščeno, da ste me povabili kot slavnostno govornico. Ajdovščina je moj domači kraj in tu ste ljudje, do katerih čutim večjo pripadnost kot do mojstrov ceremonije.

Začela sem torej pripravljati svoj govor. Hotela sem povedati par besed o domoljubju in narodni identiteti, začeni s krajšim opisom ruskega filma Študent, ki ga mimogrede vsem tople priporočam. Film sem si ogledala pred nedavnim in skladba v njem mi je pritegnila pozornost, kar se mi med ogledom filma ne pripeti prav pogosto. Nakar nadvse presenečena odkrijem, da so to Laibachi. Naši Laibachi. Da so torej v tem odličnem ruskem filmu uporabili skladbo glasbene skupine iz Slovenije. In takrat se je v meni zgodil ponos. Ne vem, če naj bi bil to nacionalni ponos, ampak si pa predstavljam, da se to tako opevano in vzvišeno čustvo tako nekako verjetno občuti. Da si ponosen na ljudi, ki jih morda niti ne poznaš, ampak pač po nekem naključju prihajajo iz istega pašnika kot ti. Da si ponosen na to, da se tudi ti paseš na tem istem pašniku. Zelo redko se mi zgodi, da kaj takega občutim. Moram seveda reči, da ob uspehih športnikov ne ostanem ravnodušna, ampak čeprav sem bivša športnica in je bil šport, se pravi rokomet, daleč najpomembnejša stvar v mojih osnovnošolskih letih, se s športnimi dosežki težko identificiram. Ta identifikacija se pri meni zgodi lahko samo na polju jezika, slovenski jezik in naše narečje kot del njega, sta zame kot del telesa, če naj uporabim čudovito metaforo pesnice Barbare Korun. Enako velja za umetnost. To je tisto, kar zame predstavlja narod in to je tisto, ob čemer lahko začutim domoljubje. Domoljublja mi ne vzbujajo naše prelepe gore in doline, te prelepe gore in doline so naše samo po naključju, ki mu sicer lahko rečemo tudi božja volja, ampak v nobenem od obeh primerov ni v njih nastanek vložen trud ljudi, ki tu bivamo. Naroda. Je bog opravil vse delo, še preden se je katerikoli narod sploh pojavil.

 List

Revija za kulturna
in druga vprašanja
občine Šoštanj in širše.

Izdaja

Zavod za kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko
Menih, župan.

**Odgovorni urednik in
vodja redakcije (kultura)**
Peter Rezman

Jezikovni pregled

Anja Švener

Oblikovanje, prelom strani

Media Center, Marko Gorjup s.p.

Tisk

Grafika Gracer d.o.o.

Naklada

700 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da
prispevke za LIST št. 3/2018,
pošljete najkasneje do 14. marca
2018 na elektronski naslov:
list.revija@gmail.com

Foto: Tone Stojko

Kakorkoli, o tem sem želela govoriti danes, s tem sem začela svoj prvi govor, ki ga nisem uspela napisati do konca. Razpredati sem želela o tem, kako sta jezik in umetnost tista konstitutivna elementa narodne zavesti, narodne identitete in domoljubja. Kako nisem bolj ponosna Slovenka, če imamo dva metra morja več, ampak bi se pa zagotovo počutila bolj ponosna Slovenka, če bi imeli dve knjigi slovenske poezije več, dva slovenska filma več, dve predstavi sodobnega plesa več in nenazadnje dva kulturna domova več, kjer bi bila vsa ta umetnost ljudem lahko tudi bolj dostopna. Enega od teh dveh kulturnih domov bi si na primer želela prav tu, v Ajdovščini. Na to bi bila res ponosna. Da bi svoj govor povedala na odru, primernem tudi za bolj zahtevne gledališke predstave. Tako sem torej razpredala v tem prvem govoru.

Potem pa se je vmes odvila včerajšnja Prešernova proslava, ob njej pa domoljubni pogrom proti umetnici, ki svoj nosečniški trebušček moli skozi zastavo, s čimer menda izkazuje nespoštovanje do te države. Interpretacijo te podobe bom prepustila bolj posvečenim od mene, ta svoj govor bom pa izrabila predvsem za to, da povem, kako sem dokončno ugotovila, da je bila moja odločitev pravilna. Da moram dan kulture, ki ga sama pri sebi raje imenujem dan umetnosti in ustvarjalnosti, deliti z vami, ne pa z muzami na krajnskem Parnasi. Pa ne zaradi tega, ker si tako strašno želim deliti svoje globokoumne misli o absolutni in neodtujljivi pravici in dolžnosti človeka do umetnosti, do umetniškega ustvarjanja, do ustvarjanja samega, do tega, kar slavi življenje, lepoto, išče resnico, tudi pravico, ne, ne zaradi tega. Pa tudi ne zaradi te prelepe doline, v katero vse preredko zaidem in vsakič, ko se pripeljem čez Razdrto in jo zagledam, prekrasno, s soncem obsijano, vsakič pomislim isto - "de b' uka žeja me iz tvoj'ga sveta speljala ne bila, goljifiva kača", ne, ne zaradi tega. Ampak preprosto zaradi tega, ker je včeraj na podelitev moje nagrade prišla tudi moja tovarišica slovenščine iz osnovne šole, Irena Šinkovec. Ker se ji je zdelo pomembno, da je tam, ko njena bivša učenka prejme to nagrado, do katere je seveda pripomogla tudi ona sama. Zaradi tega, ker so se mi oglasili sošolci iz osnovne šole, ki jih že leta nisem videla, in mi izrazili podporo in ponos ob mojih dosežkih. Zaradi tega, ker se mi z lepimi mislimi oglašajo sosedje, prijatelji, znanci, in seveda, moja družina. Zato ker ste vi vsi tu. Zato ker zaradi vas - in tudi o vas - pišem, zato ker sem zaradi vas to, kar sem, in zato ker tudi zaradi vas dosegam uspehe. Zato sem morala priti. Zato ker je na prvem mestu življenje. Človek. Vi, ki ste tu in jaz, ki sem tu zaradi vas. In tudi zaradi vas bom še naprej pisala in še naprej brezpogojno verjela v to, da je umetnost poleg izobrazbe daleč najpomembnejša na poti v boljši jutri.

Hvala.

BISTVO KULTURE SE ROJEVA V GLAVAH

Slovesnost ob 8. februarju je v Šoštanju potekala na predvečer praznika, soustvarili so jo domači ustvarjalci. Na platnu je tekel film, ki je bil sneman v živo v prostorih kulturnega doma Šoštanj, kjer so slikali likovniki, pisali literati in se predstavili pevci. Tako nastopajočih ni bilo na odru, častno mesto na njem je pripadalo reliefu Napotnikovega dela Prešeren in Netka iz leta 1931. Ta je bil tudi rdeča nit proslave, letos v Šoštanju obeležujejo 130 letnico rojstva kiparja Ivana Napotnika. Tudi zato se je osrednji govornik in hkrati režiser prireditve Kajetan Čop na zbrane obrnil z besedami:

Lepo pozdravljeni v našem Kulturnem Domu! Letos je posebno leto za šoštanjsko in slovensko kulturo. Obeležujemo 130 let rojstva akademskega kiparja Ivana Napotnika in 100 let smrti Velikega pisatelja Ivana Cankarja. Rojstvo in smrt! Začetek ter konec zgodbe, ki se imenuje Življenje! Danes bomo tukaj skupaj častili življenje! Zato smo se pri

Zavodu za kulturo Šoštanj odločili letošnjo svečano proslavo ob kulturnem prazniku posvetiti ustvarjanju! Predstavili vam bomo delček šoštanjskih ustvarjalcev in njihovega dela.

Med tem je kamera snemala na delu likovnike, ki so ustvarjali v mali dvorani, literate, ki so pisali in prebirali avtorsko poezijo in učence osnovne šole KDK, ki so v prostoru za odrom prebirali besedila neznanih avtorjev. Oba okteta, ki sta pela na stopnicah v avli, sta s Prešernovo uglasbeno poezijo in avtorskimi priredbami zaokroževala dogodek v katerem je sodeloval tudi kitarist in avtor videospota.

Govornik se je v besedilu najprej navezal na ustvarjalno življenje Ivana Napotnika. Bil je eden prvih akademsko izobraženih kiparjev na Slovenskem in mojster ustvarjanja v lesu. Eden njegovih poznavalcev je dejal, da si nihče od slovenskih kiparjev doslej ni tako mojstrsko prisvojil lesa kot si ga je Napotnik. Občina

Šoštanj ima v lasti kiparsko zbirko okoli šestdesetih Napotnikovih umetnin, ki so kot stalna zbirka na ogled v Vili Mayer. V sklopu Napotnikovega leta se pripravlja vrsta dogodkov, s katerimi se bo izpostavila Napotnikova kiparska umetnost in se bo še bolj približala ljudem.

Relief Prešeren in Netka, ki ga vidite na odru je kipar Napotnik ustvaril kot dopasni relief Prešerna v profilu, ki izstopa iz ploskve. Vdolbljena v ploskev se na Prešernove prsi s prekrizanima rokama opira ženska v narodni noši, Netka (tako so imenovali Ano Jelovškovo, Prešernovo triindvajset let mlajšo prijateljico in mater njegovih treh otrok).

Napotnik ni edini upodobil para v tistem času. Poznana je še perorisba Elka Justina iz leta 1937. Posebnost Napotnikove interpretacije je v tem, da je Netko upodobil v narodni noši in s tem v Netki poosebil slovenstvo, kar je poudarjeno še z lipovimi listi za Prešernom.

Pred zaključkom proslave, preden je

Kajetan Čop in Dejan Tonkli.

Foto: Milena Krstič Planinc

zazvenela pesem okteta pa se je navezal še na Ivana Cankarja in obletnico njegove smrti.

Ivan Cankar se je rodil na Vrhniku (na Klancu) 10. maja 1876, kot osmi otrok v propadajoči obrtniško – proletarski družini trškega krojača. Mladost je preživel na Vrhniku, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo, realko pa v Ljubljani. Po maturi se je vpisal na dunajsko tehniko, a je študij kmalu opustil. Vendar Dunaja še celih 11 let ni zapustil, s tem, da se je vmes večkrat vračal domov. Preživil je se s pisanjem. Po vrnitvi iz Dunaja leta 1909 se je naselil na Rožniku (danes Cankarjev vrh) v Ljubljani. Ob izbruhu prve svetovne vojne je bil nekaj časa interniran na ljubljanskem gradu, nakar je moral k vojakom v Judenburg. Zaradi slabega zdravja so ga kmalu odpustili. Vrnil se je v Ljubljano, kjer je 11. decembra 1918 zaradi pljučnice umrl.

Cankarju kot osrednji osebnosti moderne slovenske književnosti se danes brez temeljitejšega poznavanja časa in razmer, v katerih je živel, ni lahko približati. V šolskih klopek je bil večini Slovencev predstavljen kot pisatelj, ki je v svojih delih bičal socialne krivice in zlaganost različnih slojev in struktur takratne družbe, a istočasno tudi kot pisatelj, ki je izjemno globoko spoštoval

in občudoval svojo mater, svojo domovino in Boga. Prav to so tiste vrednote, za katere je verjel, da so usodnega pomena za obstoj Slovencev kot naroda, ne samo v njegovem času, ampak tudi v bližnji in tudi bolj oddaljeni prihodnosti.

Po zadnji predstavitvi avtorjev in preden so se vsi skupaj zbrali na odru je govornik zaključil:

Spoštovani ljubitelji šoštanjske kulture!

Naše ustvarjalno druženje je počasi pri koncu. Omogočili smo vam, da ste del ustvarjalnega procesa. To je tisti čas, ko se dogaja čarovnija, ki potem ostane ovekovočena na papirju, platnu ali nosilcih zvoka in slike. Z današnjim dogodkom smo vam želeli odpreti vrata v svet umetnosti in kulture. Okoli nas živijo ljudje, ki ustvarjajo s srcem. Za večino so neopazni. Tako kot so bili danes naši ustvarjalci, dokler vam jih nista pričarala mikrofoni in kamera. Bistvo kulture in umetnosti se ne rojeva na glavnem odru pred očmi množice, ampak neopazno v glavah ustvarjalcev in njihovih svetovih.

Ustvarjalce, ki so bili danes z nami smo pozvali, da ustvarjajo doma in tukaj z nami na temo: „Šoštanj, kultura in Ivan Napotnik“. Torej vse kar ste videli in slišali, razen pesmi,

ki sta jih zapela Okteta TEŠ in Zavodnje, je nastalo posebej za današnjo proslavo.

Kot rečeno, bilo je drugače, bilo je izvirno in zanimivo in predvsem ustvarjeno v domačem okolju in z domačimi avtorji, zato so si na Zavodu za kulturo dovolili slovesnost povezati z ambicioznim naslovom: Šoštanj je kultura.

Produkcija proslave Zavod za kulturo Šoštanj:

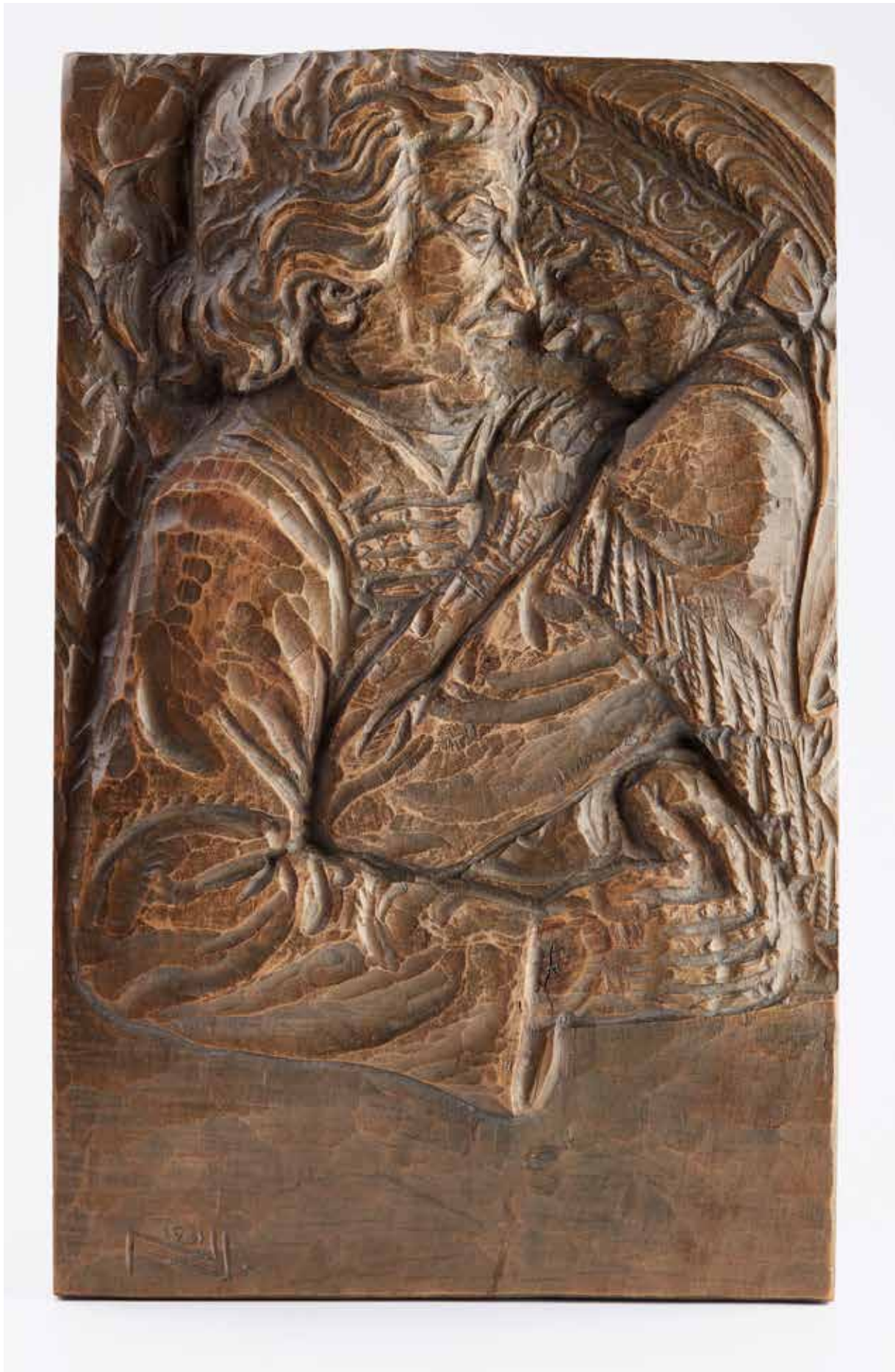
Nastopale so učenke osnovne šole

Karel Destovnik Kajuha: Mojca in Urša Sevčnikar, Klara Videmšek, Ditka in Vasja Volk pod mentorstvom Ane Brigitte Grobelnik. **Pevci:** Oktet TEŠ pod vodstvom Blanke Rotovnik, Oktet Zavodnje pod vodstvom Jožeta Grabnerja. Jani Napotnik ter **kitarist** Nace Serdinšek. **Pesnici** Milojka B. Komprij, Katja Kočever in **pesnika** Peter Rezman, Stojan Špegel. **Slikarji:** Dragan Arsenijević, Rudi Klanfer, Alimpije Košarkoski, Uroš Potočnik, Drago Šumnik – Luka. **Kamere in avdio – video prenos:** Kunigunda regionalni multimedijški center. **Tehnična in druga pomoč na prireditvi:** Nace Serdinšek, Dejan Tonkli, Zvezdana Merc. **Režiser, povezovalac in govornik:** Kajetan Čop.

Naglej za vse nastopajoče in poklon publiki.

Foto: Dušan Dobnik

Ivan Napotnik: Prešeren in Netka, 1931, les, patiniran, relief, 48,5 x 31 x 4,5 cm.
Iz stalne zbirke Vile Mayer. V lasti Občine Šoštanj.

Foto: Uroš Acman.

NAPOTNIK, PREŠEREN IN NETKA

Od leta 2010 je v Vili Mayer v Šoštanju na ogled stalna zbirka akademskega kiparja Ivana Napotnika (1888–1960). Rojen je bil v Zavodnjah nad Šoštanjem, pred 130. leti, zato v občini Šoštanj to leto obeležujemo kot Napotnikovo leto 2018. Pripravljamo dogodke in aktivnosti, s katerimi izpostavljammo Napotnikovo kiparsko umetnost in jo poskušamo še bolj približati ljudem.

Relief iz stalne postavitve zbirke kiparja Napotnika v Vili Mayer z naslovom Prešeren in Netka visi v družbi reliefov pisatelja Ivana Cankarja in madžarskega skladatelja Franza Liszta. – V profilu je upodobljen moški srednjih let, v pokončni drži, z daljšimi, bujnimi in valovitimi lasmi, odločnim izrazom na obritem obrazu, z rahlo privzdignjenimi koticami ust, strmeč naravnost predse. Oblečen je v suktno s fazono, srajca ima privzdignjen ovrtnik. Roke so prepognjene v komolcih ter spuščene predenj, prsti se dotikajo in tvorijo navzdol obrnjen trikotnik. Sklenjeni palca in kazalca oblikujejo srce. Moški v dopasnem reliefu izstopa iz ploskve.

Vdolbljena v ploskev je tesno ob moškem upodobljena ženska v narodni noši. Na glavi ima avbo z okrašenim čelnikom in pentljo na zatilju, katere daljši trak pada čez hrbet. Lasje ob obrazu so nakazani. Čez ramena je ženska ogrnjena z ruto z dolgimi resicami. Rokavci so pri manšetah čipkasti. (Kiparjeva velika pozornost podrobnostim obleke je neobičajna za njegov opus z množico aktov.) Ženska ima sklonjeno glavo. Njen izraz je nedoločen; odvisno od padajoče svetlobe se zdi, da se ustnice smehljajo ali pa so skrivenčene. Roke so v zapestju prekrizane v višini prsi, z dlanmi, obrnjenimi proti moškemu. Dotikata se, vendar ni jasno, ali se ženska s strani na moškega naslanja ali ga/se odriava.

Na levem robu reliefa so lipovi listi. Spodnja četrtnina ploskve reliefa ni del telesne zgodbe. Spodaj levo sta vklesani kiparjevi začetnici »NJ.« in nad njima letnica 1931.

Na zadnji strani reliefa sta vklesani Napotnikovi začetnici »NJ.« in dvakrat podčrtana letnica 1946. (Z enako letnico je datiran drug Napotnikov relief France Prešeren, ki ga hrani Osrednja knjižnica Celje.) Na zgornji levi četrtnini ploskve je risba gole figure s svinčnikom, morda kiparjeva skica za katerega od aktov.

Ne da bi prebrali naslov reliefa, je jasno, da je kipar ustvaril portret Prešerna, medtem ko je ob šibkejši osvetlitvi figura ženske v ozadju neizrazita, skoraj neopazna. Naslov reliefa žensko poimenuje Netka (v različicah Julija oz. Metka). – Vendar, kdo je Netka? – Tako so klicali Prešernovo dolgoletno prijateljico, dvaindvajset let mlajšo Ano Jelovšek, mater njegovih treh otrok, pojasnjuje Andrej Mrak v enem od svojih prispevkov – na podlagi novelete Frana Govekarja z naslovom Mala Rokavičarica (objavljena leta 1900 v Ljubljanskem Zvonu z naslovnim listom Prešernov album), ki govori o Prešernovi zvezi z Ano Jelovšek.

Napotnik ni edini v tistem času upodobil para. Poznana je še istoimenska perorisba Elka Justina iz leta 1937. Posebnost Napotnikove interpretacije je v tem, da je Netko upodobil v narodni noši in s tem v njej poosebil slovenstvo, ki je dodatno poudarjeno z lipovimi listi. Pesnikov in Netkin zapleteni odnos je kipar nakazal s posebnim položajem rok in teles.

Eden predhodnih lastnikov reliefa Prešeren in Netka je bil Bogomil Gerlanc, publicist, učitelj v Celju in Napotnikov prijatelj, ki je leta 1945 tudi predlagal zakonitev kulturnega praznika – Prešernov dan.

Občina Šoštanj

2018
Napotnikovo leto
v občini Šoštanj
akademskega kiparja
Ivan Napotnik, 1888–1960
130. obletnica rojstva

ŽALUJOČA DRUŽINA – NADČASOVNA KOMEDIJA BRANISLAVA NUŠIČA

V Prešernovem gledališču Kranj so v koprodukciji s Slovenskim ljudskim gledališčem Celje na oder postavili komedijo odličnega srbskega komediografa Branislava Nušiča "Žalujoča družina" iz daljnega leta 1935. A potrebno je povedati, da so njegove, še posebej politične komedije (denimo Gospa ministrica, Narodni poslanec ali Sumljiva oseba), danes prav tako aktualne kot pred skoraj stotimi leti. Družbeno kritične komedije v katerih predstavlja celo paleto zanimivih, močnih karakterjev pa nikakor ne zaostajajo v aktualnosti – ljudje se žal nikoli ne spremenimo na boljše, bi lahko dodala. Nušič, odličen opazovalec pokvarjene, hinavske, koristoljubne, sprenevedajoče se družbe skratka spada med nesporne klasike komedije, čeprav po njegovih besedilih (vsaj pri nas) v sodobnem času ponavadi prej sežejo amaterska gledališča. Nekateri literarni teoretiki pravijo, da če je Cankar samorefleksijo pokvarjene družbe predstavljal v dramah, je Nušiču to uspelo skozi žanr komedije – in nas v

bistvu pripravi, da se smejimo sami sebi... Komično. A tudi nekoliko žalostno.

"Žalujočo družino" so premierno predstavili najprej, 24. septembra 2016, v Prešernovem gledališču Kranj in zatem, 7. oktobra 2016, v SLG Celje.

V režiji mladega srbskega režiserja Igorja Vuka Torbice iz Beograda je nastala zelo solidna komedija, za katero je režiser na Dnevih komedije 2017 dobil naziv Žlahtni režiser. Žirija je v obrazložitvi med drugim izpostavila, da "je znal sporočilnost zgodbe družine prenesti na simptomatiko družbenih problemov kot celote". Temu se drugače reče, da nam je uspešno "nastavil ogledalo".

Režiserja, kot sam pravi, najbolj zanima odkrivanje manj znanih klasik, ki jih revitalizira na svoj način. V tej komediji sta si skupaj z dramaturginjo Katarino Pejovič vzela nekaj avtorske svobode in na primer pripisala veliko večji pomen ženskim – v njuni verziji precej dominantim likom,

odlično pa sta tudi "prevedla" srbski humor v slovenskega in igro aktualizirala.

Enajstčlanska zasedba igralcev obeh gledališč igra "žalujoče" sorodnike (nekateri to sploh niso) ravnokar umrlega, zelo bogatega strica – in prav tekmujejo, kdo je zdaj najbolj žalosten in kdo je bil stricu najbolj pri srcu. Vsem gre le za dediščino, kakopak. A ker se bo oporoka brala šele naslednji dan, se najprej eni, nato pa še vsi ostali ("ziher je ziher!") odločijo prenočiti v pokojnikovi hiši. Vsi so prepričani, da so prav oni neizpodbitno upravičeni do dediščine. Igrano, formalno žalovanje se ponoči spremeni v divje plenjenje hiše pokojnika (eden bi imel zlato budilko, drugi srebrn pribor itp.). Pripeti se in izrečeno je marsikaj – na koncu pa le izvedo, da ne deduje nihče izmed njih, saj je imel pokojnik nezakonsko hčer s svojo služkinjo in ji je zapustil vse imetje. Takrat odpadejo še zadnji zadržki in njihova užaloščenost se spremeni v bes, kar je še ostalo od njihove prvotne uglajenosti in elegance pa

v primitivizmu in vulgarnosti. Hči služkinje, ki doslej ni vedela, da je pokojnikova hči in edina dedinja, pa se tudi spremeni (po mojem okusu mogoče preveč na silo in prehitro, da bi lahko bilo logično) v pravo pohlepno povzpeticnico. Ob njenem divjem smehu in zvijanju ob hladilniku (ki je zdaj uradno samo "njen") pokojnikov odvetnik našene preostale like z besedami: "Pojdite, prosim, da končno končamo s to predstavo! Pojdite! Dol z odra!" Ko odidejo, hči pobere čigumi, ki je ostal na klavirju in izjavi: "Jaz ne prenesem nereda!" in ga vrže v žaro, k pepelu očeta, ki ji za časa svojega življenja ni priznal resnice. Z odvetnikom se začneta strastno poljubljati, nakar se hči obrne proti gledalcem in predrzno, z novo pridobljeno samozavestjo vpraša: "Kaj?!" - in kar naenkrat tema, s katero se predstava zelo učinkovito konča.

V žalovanju so vsi liki nekako homogeni – vsi najprej zelo zadržani, tihi, potem histerično osladni; na pogrebu zapojejo celo najljubšo pokojnikovo pesem, Lennonovo "Imagine", ki ne more biti v kontekstu predstave bolj ironična, saj njeno besedilo pripoveduje o tem, kako lep bi bil svet brez lastnine in brez pohlepa in če bi vsi ljudje bili bratje... No, da z družino nekaj ni v redu ugotovimo že v trenutku, ko pomotoma spustijo žaro na tla in se iz nje usuje pepel. Po kratkem trenutku nerodnega presenečenja kot da ni nič, pragmatično pometejo pepel nazaj in mirno nadaljujejo s petjem. Ponoči pa se – spet vsi – spremenijo v prave hijene...

A to ne pomeni, da nekateri liki ne izstopajo, čeprav bi težko povedala, da je katerikoli izmed igralcev vidno boljši od svojih kolegov. Odvisno je samo od tega koliko duhovitih in strupenih replik jim je bilo "dodeljenih". A vendarle mogoče najbolj izstopa zakonski par – lokalni politik (in moška copata) ter njegova dominantna, ukazovalna žena – v izvedbi Petra Musevskega in Darje Reichman.

Kostumi Jelene Prokovič so na prvi pogled zgolj nekoliko bolj svečana oblačila srednjega sloja, primerna za pogreb. Črna, siva, nekaj bele in rdeče. A to je nedvomno namen – liki na odru niso nič drugačni od nas, tudi mi hodimo tako oblečeni, tudi mi smo takšni... to SMO mi.

Scenografija Branka Hojnika je dokaj minimalistična in deluje hladno, vse je v srebrnkasto-belih odtenkih. V ospredju stoji hladilnik iz katerega vsi po vrsti nebrzdano jemljejo hrano in pijačo, ki sploh ("še") ni njihova – a saj je zastoj. Prav nič jih ne moti, da v stričevi hiši še vedno živi služkinja s svojo hčerjo in je hrana njuna – itak tukaj nimata več kaj iskati in ju planirajo čim prej izseliti. Po možnosti takoj naslednji

dan. Hladilnik stoji pri praznem bazenu, ki sega vse do roba odra – v njem torej ni vode, ki tradicionalno simbolizira življenje samo in očiščenje, tako fizičnega telesa, kot duše... Ni jim pomoči.

Duhovito napisana in odlično realizirana igra o nebrzdanem človeškem pohlepu, ki je vredna ogleda.

Prešernovo gledališče Kranj in SLG Celje; avtor: Branislav Nušič, prevod:

Aleksandra Rekar, režiser: Igor Vuk Torbica, dramaturgija: Katarina Pejovič, scenografija: Branko Hojnik, kostumografija: Jelena Prokovič, glasba (in priredba glasbe): Drago Ivanuš, igrajo: Peter Musevski, Borut Veselko, Aljoša Ternovšek, Blaž Setnikar, Darja Reichman, Barbara Ribnikar, Aljoša Koltak, Andrej Murenc, Lučka Počkaj, Barbara Medvešček, Liza Marija Grašič.

(Predstava ogledana 11.12.2017 v KD Velenje)

»ATI, TA KRUH SE PA ČISTO ZARES DOGAJA!«

je ugotovil mali šestletnik na premieri novega otroškega filma Studia Mozaik *Kje raste kruh*, večina posnetega v Plešivcu, na ekološki kmetiji Krenkar »pri Kotižneku v Pusti gori«

Mitja Korenak in Julija Krenkar, dva mlada igralca, sta prek filma gledalce, male in velike, mestne in podeželske, pripeljala do ugotovitve in spoznanja, da svet niso virtualne igrice z ekrana.

Kje raste kruh je pravzaprav otroška dokumentarno-igrana razlagalna pripovedka, v kateri skozi prepletanje realnosti in domišljije sledimo zgodbi kruha. Zvedavemu mestnemu otroku Mitji, ki ga zelo zanima, kje raste kruh, pomagata potešiti

radovednost Zvezdna vila in prijateljica Julija s hribovske kmetije. Preko iskrivih čarobnih zrn na podlagi modrosti Mitja in drugi zvedavi otroci odkrivajo zgodbo in se udeležujejo vseh del, ki so potrebna, da pridemo do kruha.

In ker vemo, da ste bralci Lista tudi zvedavi, smo se odločili, da vam razrijemo nekaj skrivnosti, ki so ustvarjalce in igralce filma spodbudile k nastanku tega filma in o njihovih vlogah. Takole so nam povedali.

Bojana Planina, scenarij, besedilo

Si morete misliti, da marsikdo danes ne ve, kje raste kruh? To je bila moja spodbuda, da sva se s Tomom lotila tega filma. Sreča je, da imava toliko takih prijateljev, ki obvladajo vse skrivnosti poti do kruha in da so nama pri tem pomagali. Brez njih ne bi bilo nič. Pri filmu je že tako. In tako imate zdaj vsi na svetu priložnost spoznati in videti, kje raste kruh. To je vaša sreča. Saj vem, da bo kljub filmu po svetu hodilo še veliko tistih, ki jih to niti ne zanima. Le vprašajte koga, če ve, kje raste kruh in se prepričajte na lastna ušesa in oči. Boste videli, nekateri se vam bodo malce nasmehnil, večina pa bo najbrž prasnila v smeh. To so tisti, ki ne poznajo niti Zvezdne vile, kaj šele da bi imeli kakšno podlago modrosti. To je res nerodno!

Mitja Korenak, glavna vloga

Nerodno je za njih. Zame ne. Star sem osem let. V filmu živim v mestu. Sicer sem že vedel, da kruh spečemo iz moke, ampak vseh del na polju, v marofu in mlinu pa nisem poznal. Sem pa strašansko radoveden in zanima me strašansko veliko stvari. Babi in dedi mi zato rečeta, da sem zelo zvedav otrok. To pomeni, da sem radoveden, če morda kdo tudi tega ne ve. Zato pa zdaj vem, kje raste kruh.

Torej, če hočete končno spoznati tudi vi, kje raste kruh, si oglejte film. V njem boste to natančno videli. Več kot leto dni smo se trudili, da smo ga posneli za vas in za vse zvedave otroke. Zame je film fantastičen.

Takole je s to rečjo: ob polni luni posujem čarobna zrna na podlago modrosti, ki mi jo pošlje Zvezdna vila. Takrat pride k meni ter mi razjasni vse skrivnosti, ki jih želim vedeti. Najprej sem bil v prodajalni Presta. Tam mi je moja prijateljica Julija napolnila vrečko z zrni rži, pek pa mi je povedal, kaj moram narediti z njimi. Potem sem bil s pomočjo čarobnih zrn teleportiran na Julijino hribovsko kmetijo. Tam sva z Julijo in z drugimi zvedavimi otroki ter domačini posejala ta zrna. Ko smo hoteli odkriti novo skrivnost, smo samo potresli čarobna zrna na podlago modrosti. Zaiskrila so se, prišla je Zvezdna vila in nam skrivnosti pojasnila. Otroci smo potem tudi pomagali pri vseh delih. Vodila sta jih Ludvik in Franc. In seveda so ves čas pomagale tudi čudežne roke mame Jožice. Če je ne bi bilo, bi se z našo ržjo zgodila katastrofa. Res ni manjkalo dosti.

V filmu boste videli, koliko veselih in zanimivih stvari se zgodi, da človek pride do svojega kruha. Še pesmico o Zvezdni vili se lahko

Julija Krenkar, Bojana Planina, Mitja Korenak.

Foto: arhiv

naučite. Če jo boste zapeli, boste mogoče Zvezdno vilo v naravi lažje spoznali. Njen glas je v filmu oživila Nadja Jarc. Pesmico je samo za nas skomponiral Matjaž Jarc. Zapeli sta jo Vanja in Bojana. Ampak zapeti pa vam je ne moremo po časopisu. Gre pa takole: Ko se zaiskri, Zvezdna vila spodbudi čudesa narave, otroke zvezdave razsvetli. Ah, seveda, še tole vam moram razložiti: vsi zvedavi otroci, ki poznamo Zvezdno vilo, smo pravzaprav zvedavi otroci. Biti zvezdav pa je itak najbolj pomembna stvar na svetu.

Julija Krenkar, glavna vloga

Tudi jaz sem zvezdava. Živim na hribovski kmetiji. Sicer že od malih nog vem, kje raste kruh. To je moj vsakdan. Vesela sem, da sem Mitju lahko podarila čudežna zrna naše domače rži. Mi smo že četrta generacija, ki jo sejemo. To je zdaj že več kot 100 let. Dela je na kmetiji zmeraj veliko. A lepo je držati v rokah zrna rži, jih jeseni posejati na njivo, gledati, kako kalijo, opazovati, kako rdečkaste bilke spomladi rastejo, kako rž cveti, potem klasi ter poleti pomagati žanjicam in koscem. Pri mašinarju še ne smem pomagati, ker je nevarno, a vetrnik lahko vrtim. Tam ločujemo zrna od plev. Zrna meljemo v našem mlinu. Iz njih prihaja moka, ki jo zamesimo v testo, kruh pa potem spečemo v krušni peči.

Doma je delo tudi igra in igra je delo. Rada imam našo kmetijo, živali, gozd, travnike. Seveda mi je včasih kaj sitno delati. Raje bi se igrala z zajčki ali s prijateljicami. Kruh pa rada pomagam peči. No, jaz ga popolnoma sama še ne bi mogla speči. Natančneje bi morala poslušati Zvezdno vilo, da mi razjasni vse skrivnosti. Na kmetiji pa bom ostala. Tudi kruh bom znala peči, to vem. Samo raje pa bi bila frizerka.

Tomaž Potočnik, pek

Jaz mislim, da bi Julija pekla odlične kruhke, piškotke, pogače, žemljice... Saj mi je v filmu tako lepo pomagala in sodelovala pri delu. Veliko ve in pozna. Ta film je prav zato tako zelo pomemben, ker ohranja živo, še delujočo tradicijo, ki je v glavnem že pozabljena. Mnogi otroci danes res ne vedo, kako pridemo do kruha, do moke... Da je za to potrebno veliko truda.

Ta film poleg tega pokaže tudi vso lepoto naše narave, naše pokrajine na res veličasten način. Tomo je to posnel resnično tako zelo lepo, da si lahko predstavljamo in se vživimo v dogajanja. Ker sem vzgojitelj v vrtcu, lahko izpostavim, da je odlično, da so v filmu oziroma v vsa dela vključeni otroci. Vse izkušnje, ki jih otroci doživijo in občutijo v živo, preko dela jim ostanejo v trajnem spominu. O tem potem tudi govorijo naprej. Svojim vrstnikom in drugim bodo tako povedali veliko zanimivega in poučnega.

Odlično odigra svojo vlogo v filmu tudi

pravljčnost; pravljčna simbolika Zvezdne vile, čarobnih zrn, podlaga modrosti, iskrenje, zvezde ... Otroci (še) niso obremenjeni in so jim pravljčna bitja izredno blizu. Hkrati, ko film veliko stvari nazorno pokaže, dopušča veliko prostora za otroško domišljijo, lahko bi rekel »gibanju« otroškega uma.

Dokaz, da je ta film res dober, je, da ga otroci spremljajo pozorno, z občudovanjem, umirjeno ter v koncentraciji. Tudi manjši oziroma mlajši otroci, stari tri, štiri leta! In moram povedati, da si kar veliko zapomnijo. Ponavljajo stavke iz filma. Ob gledanju se tudi sami sprašujejo naprej, kje raste kruh in v filmu tudi dobijo odgovore.

Zame osebno je bila to nova in lepa izkušnja. Najlepše je bilo to, da smo pred kamero tako

zelo harmonično sodelovali z otrokoma. Oba, Mitja in Julija sta izjemno lucidna otroka – torej jasna, razumljiva, bistra. Bila sta odzivna in sta se popolnoma identificirala s svojo vlogo. No, pravzaprav ni bila to filmska vloga v klasičnem pomenu, saj sta v filmu predstavljala sebe. V situacijo sta se vživela iskreno. Otroci so že po naravi iskreni in ne potrebujejo diplome Akademije za gledališče, radio, film in televizijo, da iskreno »odživijo« filmske prizore. In tu se lahko mi odrasli igralci res zgledujemo po njihovi sproščenosti in iskrenosti pred kamero. Vsekakor se odrasli marsikaj lahko ponovno naučimo od otrok.

Otroke sem opazoval tudi med gledanjem filma. Videl sem, da jih je filmsko dogajanje kar posrkalo vase. Dinamika filma je taka, da

Mitja Korenak, Tomo Čonkaš.

Foto: arhiv

omogoča otroku stalno napetost in pozornost. Ni jim dolgčas. Vsebina je podana iskreno. Po eni strani enostavno, po drugi pa dovolj pedagoško, da otrok preko vsebine veliko spozna in pridobi. Zanimivo mi je bilo, da so ti tri- in štiriletniki, ki pri risankah ustvarjajo nemir, »padli« v film. Otroci so dovolj iskreni, da takoj povedo oziroma dajo vedeti, videti, če jim kaj ni všeč ali jih dolgočasi. To je velika »teža« dela vseh nas, ki delamo z otroki. Zahteva specifičen napor in pa posebno energijo. Ta energija mora biti nedvomno poštena in iskrena. Otrok jo takoj začuti in tudi pove ali od-pove. Na primer v filmu je bilo otroke iskreno strah, kaj bo ob poplavi po deževju z ržjo in ali bomo prišli do kruha, našega kruha.

Jožica Krenkar, mama

Tudi nas je bilo takrat zelo strah. Skoraj polovico rži je narinilo po hribu navzdol. Ni bilo druge. Leteti ponoči na polje in jo reševati, saditi nazaj v zemljo. Kar nekaj dragocene domače družinske rži je bilo izgubljene, saj je voda takrat odnesla in zmaličila kar velik del polja. Rekla sem si, če je vsem rodovom pred nami uspevalo, bo tudi nam!

Zelo sem ponosna na ta film. Tako kot sem na starše, ki so prenašali name vse svoje znanje, veščine in izkušnje umnega kmetovanja. Največja zahvala pa gre mojemu možu Ludviku, ki je vodil vsa dela, ne le za naš film, temveč za našo ekološko kmetijo v celoti. Veliko je znal, bil pripraven in izjemno delaven, pa tudi hudomušen in vesel človek. Žal je moj Ludvik prerano umrl. Dočakal je filmsko reportažo o kruhu, tega filma pa ne. Ta film mi zato pomeni še toliko več. Rada delam na zemlji. Zelo se čutim povezana z njo. Z veseljem predajam svoje znanje in ljubezen do dela in domače zemlje vsemu mlademu rodu. Peči kruh iz naše domače rži pa je zame res eno najlepših, najbolj veselih opravil. Lepo je ljudem dati kruh.

Franc Štehnar, kmet in organizator snemanj

Lepo je, če imajo ljudje kruh. In denar za kruh. Jaz zelo spoštujem kruh. Od otroštva dalje. Takrat sem bil res v glavnem lačen. Večina moje generacije je bila v otroštvu lačna. In takrat je bil kruh osnovno živilo. Kaj drugega ni bilo, oziroma se je hranilo za praznike. Dobro smo jedli le ob kolinah in velikih praznikih. Vsaka drobtinica kruha mi je bila, otroku, dragocena. In res sem kruh,

če mi je padel na tla, hitro pobral in poljubil. (Slovenski pregovor: Če kruhek pade ti na tla, poberi in poljubi ga. Opomba BP). Zato smo v Društvu Kulturnica Gaberke organizirali in z otroki Vrtca Šoštanj, enote Gaberke pekli kruh.

Tam so nas ti zvedavi otroci nenehno kaj spraševali. Največja skrivnost pa jim je bila, kako pridemo do moke. Zato smo se na sestanku društva hitro odločili, da jim pokažemo tudi to. In za to je najboljša Krenkarjeva kmetija v vasi Plešivec. Tam morajo zaradi strmih polj njihove hribovske lege večino del opravljati še ročno, tako kot nekoč, že leta pa sejejo rž.

Potem smo se obrnili še na Toma Čonkaša, da bi s kamero beležil vsa dogajanja ter izdelal reportažni film. Za finančno podporo smo takrat prosili Občino Šoštanj, ki je ta naš projekt tudi podprla.

Velika sreča je, da je v našem društvu veliko članov, ki so taka dela opravljali nekoč in da jih še znajo. Nekoč 10-letniki smo praktično že delali prav vsa kmečka dela, tudi na strojih! Nalagali smo seno na voz in potem z voza v kozolec. Veliko smo hodili v tabrh. (Hoditi v tabrh pomeni, da so ljudje hodili delat na druge kmetije. Hodili so zato, da so tam dobili za jest, da niso bili lačni. Seveda so raje hodili tja, kjer je bila hrana boljša, ali jo je bilo več. Delali so tudi za protiusluge, da so kaj odslužili, na primer za najem njive, dolgove, da so jim z bogatejših kmetij, kjer so imeli konje in plug, zorali njivo. Ponekod so delali tudi za lon (der Lohn – nem. plačilo). V glavnem so bili zelo izkoriščani.)

Pomagali so nam tudi drugi, ki so bili pripravljeni. Dela se da hitro naučiti. Prišli so še sorodniki družine Krenkar in sosedje. Ljudje si pri kmečkih opravilih pomagajo, še posebej na hribovskih kmetijah, kjer je delo težje in ga veliko poteka ročno. Zelo so povezani. Tudi otroci in mladina sodelujejo, vsak po svojih zmožnostih in močeh. To ni le pomoč, je tudi lepo druženje. Vedno smo veseli in radi pomagamo.

V filmu se prepozna, da ni šlo za poustvaritev del in običajev, temveč za resnično delo na kmetiji. Otroci so bili brez izjeme zelo navdušeni, presenečeni, začudeni. Vsak je hotel pomagati in nekaj delati. Nekateri so bili še prav posebej radovedni in so nenehno spraševali. Drugi so opazovali celo z odprtimi usti. Marsikateri nikoli ni imel v rokah na primer

klasja ali pa zrn iz klasja. Spraševali so, zakaj je ta storž kosmat in zakaj pika. V največje veselje jim je bilo sejanje. Vprašali so, zakaj se seme, ki ga imajo v roki, po njivi vrže trikrat in ne strese z roke vsega naenkrat. Pa smo jim povedali, da zato, da se lepo razporedi po njivi. Stari, večji kmetje pa so znali naenkrat vreči vse seme iz roke tako razpršeno, da jim ni bilo treba trikrat. Tudi mene so tako učili. Malo moraš pri tem razpreti prste, da seme spolzi skozi prste in tudi po njih in tedaj na njivo pade razpršeno. Veliko »štorij« bi vam lahko še povedal. A pridni so bili vsi. Ubogali so nas brez kakršnega koli problema. Z nami so bile tudi vzgojiteljice vrtca. Tudi z njimi ni bilo problema. (Tu se Franc zasmeji.) Vse je potekalo veselo, v sproščujočem vzdušju. Bilo pa nas je kar veliko.

Tomo Čonkaš, režija, kamera, montaža

Vseh skupaj nas je bilo preko petdeset. Veliko filmskega gradiva je bilo posnetega za filmsko reportažo Da domač ržen kruh zadiši. Z mislijo, da bi lahko z Bojano ustvarila univerzalen film za vse otroke in vse odrasle (tudi odrasli iz filma zvedo veliko novega), je nastala ta čudovita dokumentarno-igrana razlagalna pripovedka, ki jo je na oddanem razpisu podprla Mestna občina Velenje.

Na glavnega junaka sem pomislil, ko sem pri reportažnem snemanju postal pozoren na enega, še posebej radovednega fantka. Vse ga je tako zelo iskreno zanimalo, da je nenehno in prav študiozno spraševal. Povsod je bil tudi zraven. Prav takega sem si želel v filmu. Potem smo sprožili pravo iskalno akcijo, da smo ugotovili, kdo je in od kod je. Seveda je to Mitja.

Tako sem končno združil tematiko tradicije in tisto, kar zanima tudi mlade. To je bila moja želja in izziv. Vesel sem neverjetno pozitivnega odziva.

Zaključek

Film ne pokaže le tega kako priti do kruha, temveč tudi življenje v sožitju z naravo, pa tudi v odvisnosti od nje. Predvsem pa da čutiti živo in pravo življenje, ki se – kot je ugotovil mali gledalec – čisto zares dogaja. Res je sreča, da je gledal film in spoznal Zvezdno vilo, ki pozna vse odgovore na vsa vprašanja. Otroci so na premieri prejeli podlago modrosti in v njo zavezana zrna rži ter košček rženega kruha in presto. Po ogledu filmu ni bilo več nikogar, ki bi zasejal zrno dvoma o tem, da kruh raste.

**V Šoštanju bo projekcija filma v Kavarni Šoštanj,
v petek, 23. marca ob 17. uri.
Vstop je prost. Zvezdavo vabljeni.**

MESTNA KNJIŽNICA ŠOŠTANJ – MAREC 2018**KNJIŽNI SEJEM****ponedeljek, 5. 3. 2018, od 10.00 do 18.00**

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu. Da knjige ne bi romale na odpad, jim skušamo najti na sejmu nov dom, tako ohranimo dostojanstvo starim odsluženim knjigam, ki vedno nosijo v sebi sporočilo za vsakogar, ki si bo vzel čas zanjo in njene porumenele liste.

Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako popešajo dan strastnim bralcem in zbirateljem. Knjige se prodajajo po simbolični ceni 1 €.

RAZSTAVA: LJUBEZEN JE ENA SAMA**marec**

Fotografske razstave Zavoda 13 ne prikažejo ničesar, kar družba ne bi poznala in razkrivajo primesi, ki so del nje. Tokratna vsebina se dotika istospolnih ljubezni na način, ki z mozaične perspektive daje omenjenim posameznikom veljavo, kot si jo zasluži sleherni izmed nas. Vpleta na videz povsem običajne, a posebne družine z namenom, da bi celotni niz fotografij tvoril odprto in sprejetosti polno družbo, v kateri živimo. Izhajamo namreč iz dejstva, da ljubezen ne ljubi glede na spol, temveč srce, ki utripa v človeku samem. Avtorja razstave sta Petra Greiner ter Rene Gomolj.

GLASBENO LITERARNI VEČER: JERNEJ DIRNBEK: PEVCI POZABLJENIH PESMI**torek, 13. marec, ob 18.30 uri**

Jernej Dirnbek je postal širši javnosti poznan kot soustanovitelj glasbene skupine Mi2, pri kateri poje in igra kitaro, doslej pa se je podpisal oz. sopedpisal pod več uspešnic skupine, pa tudi pod skladbe številnih drugih glasbenih izvajalcev. V lanskem letu je pri Založbi MIŠ izšlo njegovo prvo samostojno literarno delo, domišljjski roman Pevci pozabljenih pesmi. Gre za zabavno pripoved o skupini prebivalcev manjšega slovenskega kraja, ki ugotovi, da je posedanje ob kozarcu bolj zabavno, če poteka ob prepevanju viž, ki se jih junaki spominjajo iz svoje mladosti. Zatorej vabljene na hudomušno literarno-glasbeno druženje z Jernejem Dirnbekom.

POTOPISNO PREDAVANJE: DEJAN PEVČEVIČ: AVSTRALIJA**torek, 20. marec, ob 18.30 uri**

Avstralija je dežela naravnih lepot in nepredstavljenih prostranstev, kjer sta doma eksotična flora in favna. Je dobesedno divji kontinent, kjer se divjina zažira v velemesto in vedno pogosteje ji pri tem pot utira vreme. Podnebje s svojo silovitostjo hkrati pustoši s cikloni, katerim sledijo poplave in nemalokrat tudi obsežni požari. Na 6500 km poti se je Dejan Pevčevič iz turista prelevil v podnebneza begunca. Čeprav je to družba pravil, zakonov in zahodnjaško »samozadostnih« ljudi, ki le s težka pokažejo kaj iskrene srčnosti, v težavah vendarle znajo stopiti skupaj in ponuditi veliko srce, ki pa je po kavbojsko robato. Denar in podnebje sta tu vladarja.

PREDAVANJE: POMLADNI VONJI CITRUSOV**torek, 27. marec, ob 18.30 uri**

Vsakdo si želi občutek veselja in sonca, še posebej v temačnih in deževnih dneh. Takšen občutek si lahko ustvarimo s pomočjo eteričnih olj citrusov. Na predavanju Pomladni vonji citrusov boste spoznali številna eterična olja citrusov, kako se le ta proizvajajo, kakšne terapevtske učinke imajo, kakšna je kemijska sestava in kakšna je varna uporaba teh olj. Uporabniki eteričnih olj ste verjetno že slišali za izraz fototoksičnost ali občutljivost na sonce. Spoznali boste, da nekaterih olj citrusov ni priporočljivo uporabljati na soncu. Na koncu srečanja z mag. Marijo Kuster Kornik boste imeli še večje zaupanje v citrusna eterična olja in jih boste znali uporabljati na načine, na katere niste niti pomislili!

OTROŠKA USTVARJALNA DELAVNICA**četrtek, 1. 3., od 17.00 do 17.45**

Ustvarjali bomo spominske ploščice kot darilo za 8. marec. Na ploščico bomo lepili slikice, risali in izbrali lepo misel za svojo mamico ali za nekoga, ki ga imamo radi. Delavnico bo vodila Admira Robin.

URA PRAVLJIC**četrtek, 8. 3., od 17.00 do 17.45 in četrtek, 29. 3., od 17.00 do 17.45**

Namenjeno otrokom od 3. leta dalje. Pripoveduje Marjetka Blatnik.

PRAVLJIČNA MEDITACIJA ZA OTROKE Z JANJO IN MEDVEDKOM TAPKOM**četrtek, 15. marec, ob 17. uri**

Sproščanje s pravljичno meditacijo in tapkanje pri katerem se bodo otroci »polnili« s pozitivno in ustvarjalno energijo. Otroci se zelo hitro odzovejo na tapkanje, kadar pri tapkanju uporabim medvedka ali kako drugo igračko. Na ta način otroci prenesejo vse svoje težave na igračko in se lažje znebijo težav, ki jih imajo. Otroci naj s seboj prinesejo igračo, medvedka, punčko... Primerno za otroke od 3. leta dalje.

PRAVLJIČNA JOGA**četrtek, 22. marec, ob 17.00 uri**

Pravljična joga je namenjena otrokom od 3. leta dalje. Ob poslušanju zgodbe bomo otroke popeljali v svet jogijskih položajev (asan). Postalni bodo lahko hrabri junaki, pogumni levi, zviti krokodili, lahkotni vetrovi ali pa prikupni kraljeviči in princeske. Izvajata Nina Časl in Marjetka Blatnik.

Praprotno seme se mi je vsulo v škornje in slišal sem kipe, ki so šepetali pred šolo:

kajuh ...

kajuh ...

kajuh ...

kajuh ...

kajuh ...

kajuh ...

kajuh ...